

Sygn. akt IV U 938/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 września 2019 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Tomasz Koronowski

Protokolant: st. sekretarz sądowy Anna Tomaszewska

po rozpoznaniu w dniu 30 września 2019 r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania L. O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

z dnia 30 maja 2019 r., znak (...)

o emeryturę pomostową

oddala odwołanie.

Sygn. akt IV U 938/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 maja 2019r., znak (...), pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. odmówił ubezpieczonemu L. O. prawa do emerytury pomostowej. Jako podstawę odmowy podano po pierwsze niewykazanie przez wnioskodawcę, że wykonywał przed dniem 1 stycznia 1999r. pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (obecnie Dz.U. z 2018 poz. 1924) lub art. 32 i 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 2018r., poz. 1270 ze zmianami; dalej: ustawa emerytalna) oraz po drugie nieudowodnienie okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w łącznym wymiarze co najmniej 15 lat.

W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczony twierdził, że od dnia 15 września 1982r. do końca sezonu grzewczego w 1994r. wykonywał pracę palacza na nieautomatyzowanych i rusztowych kotłach parowych typu przemysłowego, które to kotły ogrzewały jednostkę wojskową, tj. m.in. kuchnię, pralnię, lokal gastronomiczno-usługowy i kino. Następnie w sezonach grzewczych kolejnych lat (od 15 października do 30 kwietnia) do końca zatrudnienia, tj. do dnia 13 sierpnia 2003r., ubezpieczony wykonywał nadal pracę palacza, zaś w pozostałych okresach (od 1 maja do 14 października) – pracę dekarza. Swoje twierdzenia ubezpieczony poparł dokumentami z okresu zatrudnienia. Wniósł też o przesłuchanie świadków. Skarżący domagał się w konsekwencji zmiany zaskarżonej decyzji i przyznania emerytury pomostowej.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji. Pozwany zaznaczył, że uwzględniony okres pracy w szczególnych warunkach to 15 dni (od 1 do 15 marca 2019r.). Poza tym ubezpieczony nie wykazał pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, gdyż nie każda praca palacza jest pracą w szczególnych warunkach, a tylko przy obsłudze tych kotłów opisanych

w Polskiej Normie PN-70/H- (...), których moc przekracza 1 WM, przy czym w kotłach wodnych temperatura wody na wylocie przekracza 115 °C, a w kotłach parowych ciśnienie pary przekracza 70 kPa. Na poparcie swoich twierdzeń organ rentowy wniósł o dopuszczenie dowodu z dokumentacji osobowej skarżącego oraz dokumentacji technicznej obsługiwanych przez niego kotłów.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Skarżący L. O. urodził się w dniu (...), zatem w dniu (...) ukończył 60 lat.

W dniu 21 marca 2019r. skarżący wystąpił do pozwanego z wnioskiem o ustalenie uprawnień do emerytury pomostowej. Na podstawie dokumentacji zebranej w aktach wnioskodawcy pozwany ustalił, że skarżący ukończył wiek 60 lat oraz wykazał okresy składkowe i nieskładkowe w łącznym wymiarze 30 lat, 1 m-ca i 10 dni. Nadto pozwany przyjął za udowodniony okres zatrudnienia w szczególnych warunkach w wymiarze 15 dni, wykonywanej od 1 do 15 marca 2019r. na stanowisku rybaka.

W okresie od 1 września 1974r. do 5 września 1977r. ubezpieczony był zatrudniony jako uczeń w (...) w B., następnie w okresie od 28 września 1977r. do 22 października 1979r. jako elektromonter stażysta i elektromonter w (...) w G.. W dniach od 23 października 1979r. do 19 lutego 1981r. skarżący odbywał zasadniczą służbę wojskową, po czym

w okresie od 2 marca 1981r. do 9 września 1982r. był ponownie zatrudniony jako elektromonter w (...) w G.. W okresie od 15 września 1982r. 30 września 1990r. ubezpieczony był zatrudniony w Jednostce Wojskowej Nr (...) w B. na stanowisku palacza, zaś następnie – do 13 sierpnia 2003r. – w Jednostce Wojskowej Nr (...) w B. na stanowisku dekarza / palacza c.o. W okresie

od 25 sierpnia 2003r. do 22 maja 2005r. ubezpieczonemu przysługiwało prawo do zasiłku z tytułu zarejestrowania w Powiatowym Urzędzie Pracy w B., po czym podjął pracę za granicą w (...) jako pakowacz i przy produkcji papierowych teczek.

W Polsce skarżący był później zatrudniony już tylko w dniach od 1 do 15 marca 2019r. na stanowisku rybaka morskiego.

(bezsporne, ponadto świadectwa pracy i zaświadczenia zebrane w aktach organu rentowego oraz wyjaśnienia ubezpieczonego z rozprawy w dniu 30 września 2019r.)

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Wstępnie należy przedstawić mające zastosowanie w sprawie przepisy prawa, co pozwoli omówić tylko te okoliczności faktyczne, które miały znaczenie dla rozstrzygnięcia.

Zgodnie z art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;

- 5) przed dniem 1 stycznia 1999r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Ponadto art. 49 ww. ustawy stanowi, że prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Zdaniem Sądu w sprawie nie został spełniony ani pierwszy, ani drugi z powyższych wariantów, gdyż skarżący nie legitymuje się żadnym okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych.

Po pierwsze nie ma podstaw do przyjęcia, aby skarżący wykonywał po dniu 31 grudnia 2008r. pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu

art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Zgodnie z tymi przepisami prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy (ust. 1), zaś prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy (ust. 2). Wprawdzie w dniach od 1 do 15 marca 2019r. skarżący był zatrudniony na stanowisku rybaka morskiego, a więc na stanowisku wymienionym pod poz. 22

załącznika Nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych „Wykaz prac w szczególnych warunkach”, jednak zaliczenie przez organ rentowy tego okresu pracy do stażu pracy w szczególnych warunkach odbyło się z naruszeniem art. 3 ust. 4 ustawy. Przepis ten stanowi,

że za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy, w pełnym wymiarze czasu pracy, prace,

o których mowa w ust. 1 tego artykułu. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 stycznia 2013r., I UK 448/12, (LEX nr 1396383), a następnie potwierdził w wyroku z dnia 19 stycznia 2016r., sygn. akt I UK 269/15 (LEX Nr 1999817), z wykładni art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych wynika, iż dla zaliczenia do okresu pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia w takich warunkach w okresie od 1 stycznia 1999r. do 31 grudnia 2008r. wymagane jest, aby co najmniej jeden miesiąc takiego zatrudnienia przypadał przed dniem 1 stycznia 1999r. oraz jeden miesiąc po dniu 31 grudnia 2008r. Podobnie w wyroku z dnia 22 lipca 2013r., III UK 106/12, Sąd Najwyższy stwierdził, że w art. 3 ust. 4 ustawy o emeryturach pomostowych chodzi o wymiar czasu pracy faktycznie wykonywanej w narażeniu

na czynniki ryzyka określone w art. 3 ust. 1 tej ustawy, które powodują, że dane prace są pracami wykonywanymi w szczególnych warunkach. Dlatego dla uznania, że praca jest wykonywana w szczególnych warunkach niezbędne jest jej rzeczywiste wykonywanie w pełnym wymiarze czasu pracy, to jest codziennie i przez całą przewidzianą dla pracownika dniówkę roboczą. Za taką wykładnią użytego w art. 3 ust. 4 pojęcia „w pełnym wymiarze czasu pracy” przemawia w szczególności to, że ustawodawca związał go ze sformułowaniem „pracowników wykonujących”, co jednoznacznie wskazuje, że pełny wymiar czasu pracy związany jest z rzeczywistym wykonywaniem prac, o którym mowa w ust. 1, w takim właśnie wymiarze czasu pracy. W konsekwencji Sąd Najwyższy stwierdził, że w pełni uprawnione jest w tym zakresie odwołanie się do utrwalonej wykładni podobnych pojęć użytych w § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U.

z 1983r. Nr 8 poz. 43 ze zmianami; dalej: rozporządzenie RM z lutego 1983r.), w myśl której praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów prac wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia. W ocenie Sądu Najwyższego, wyrażonej w najnowszym z przywołanych wyroków, pogląd ten należy uzupełnić o stwierdzenie, że skoro incydentalne (sporadyczne), uboczne i krótkotrwałe – w stosunku do czynności podstawowych kwalifikowanych jako praca w szczególnych warunkach – wykonywanie czynności w warunkach nienarażających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia, nie stanowi podstawy do wyłączenia ich wykonywania z okresów szczególnego zatrudnienia dla celów emerytalnych (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 2009r., II UK 333/08, LEX nr 1001310 oraz z dnia 12 kwietnia 2012r., II UK 233/11, OSNP 2013 nr 7-8, poz. 86), to – a contrario – sporadyczne i krótkotrwałe wykonywanie czynności w narażeniu na czynniki ryzyka, o których mowa w art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, nie stanowi wykonywania pracy w szczególnych warunkach w pełnym wymiarze czasu pracy w rozumieniu art. 3 ust. 4 tej ustawy. Przenosząc te rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy, Sąd Okręgowy uważa, że pracy świadczonej w okresie 15 dni nie sposób zakwalifikować jako pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, skutkiem czego jest niespełnienie przez ubezpieczonego tej przesłanki przyznania wnioskowanego prawa, która jest opisana w art. 3 ust. 1 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych.

Po drugie brak było podstaw do uwzględnienia roszczenia wnioskodawcy także w oparciu o art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych. Jak bowiem z przepisu tego wynika,

w przypadku, kiedy osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową nie kontynuuje pracy

w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do „nowego” świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres pracy) można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 tej ustawy). Innymi słowy brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze dziś nie może być tak kwalifikowany (tak np. Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 25 kwietnia 2013r. w sprawie III AUa 1857/12). Nie budzi wątpliwości, że ani praca palacza / palacza c.o., ani praca dekarza nie zostały wymienione w załącznikach Nr 1 „Wykaz prac w szczególnych warunkach” lub Nr 2 „Wykaz prac o szczególnym charakterze” ustawy o emeryturach pomostowych. Wprawdzie przy tym praca elektromontera została wskazana pod poz. 17 przywołanego załącznika Nr 2, tym niemniej ubezpieczony był zatrudniony jako elektromonter znacznie krócej niż 15 lat,

a nadto nawet nie twierdził on, aby wykonywał na tym stanowisku wymienione w ustawie

o emeryturach pomostowych prace bezpośrednio przy usuwaniu awarii oraz eksploatacji napowietrznych sieci elektroenergetycznych w warunkach prac pod napięciem.

W świetle powyższych rozważań okazuje się, że te okoliczności faktyczne sprawy, które były bezsporne, okazały się jednocześnie wystarczające dla rozstrzygnięcia. Skutkowało to po pierwsze oddaleniem na podstawie art. 217 § 3 kpc zgłoszonych przez strony wniosków dowodowych, jako że ewentualne ustalenie, iż świadczona przez skarżącego praca na stanowiskach palacza / palacza c.o. i dekarza była pracą w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 ustawy emerytalnej i rozporządzenia RM z lutego 1983r., nie mogłoby przełożyć się na przyznanie ubezpieczonemu

wnioskowanego prawa, a po drugie – oddaleniem odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc z braku podstaw do przyjęcia, aby zaskarżona decyzja naruszała prawo.